

ชื่อภาคนิพนธ์	:	ความเหมาะสมในการกำหนดมาตรการการป้องกันช้างเร่ร่อนในเขตกรุงเทพมหานคร
ชื่อผู้เขียน	:	นางสาวกิตติยา สวัสดิผล
ชื่อปริญญา	:	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา	:	2545

งานวิจัยเรื่องความเหมาะสมในการกำหนดมาตรการการป้องกันช้างเร่ร่อนในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึง

- 1) เพื่อศึกษาถึงถิ่นกำเนิดของช้างและบทบาทของช้างในสังคมไทย
- 2) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการนำมาตราการมาปฏิบัติ
- 3) เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการที่จะนำมาปฏิบัติ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาจากข้อมูลเอกสารทางวิชาการ และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่มเป้าหมาย 5 กลุ่มคือ เจ้าหน้าที่มูลนิธิ สัตว์แพทย์ เจ้าหน้าที่พนักงานตำรวจ ความรู้ช้าง และประชาชน

ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุหลักในการเข้ามาเร่ร่อนของช้างในเขตกรุงเทพมหานครเนื่องจากความยากจน ในสภาพปัจจุบันแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยของช้างลดน้อยลง เนื่องจากการที่กลุ่มนายทุนกว้านซื้อที่ดินเพื่อดำเนินการทางธุรกิจ ทำให้ระบบนิเวศน์ของช้างเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับภาวะความยากจนและหนี้สินของผู้เลี้ยงช้างที่ขาดแคลนรายได้ การว่างงานในช่วงหน้าแล้ง ซึ่งเป็นเหตุจูงใจที่ทำให้ความทุกข์ยากเข้าเร่ร่อนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการสร้างปัญหาให้แก่สังคม

ทางกรุงเทพมหานครได้มีมาตรการจับปรับช้างเร่ร่อนเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 แต่มาตรการดังกล่าวยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหา นอกจากนั้นการใช้มาตรการดังกล่าวยังการขาดการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเนื่องจากไม่มีหน่วยงานที่ชัดเจนในการดูแลปัญหาช้าง การขาดความเข้าใจในปัญหาทั้งจากประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการละเลยและเพิกเฉยในการปฏิบัติจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน งบประมาณในการดูแลจัดการ ไม่เพียงพอ และกระตุจริตของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ดูแลป้องกัน รวมถึงอิทธิพลมืดจากกลุ่ม

นายทุนในการค้าช้าง ซึ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการจัดการแก้ปัญหาช้างเร่ร่อนในเขตกรุงเทพมหานครทั้งสิ้น

จากการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ในเชิงนโยบายในระยะยาว รัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เพราะปัญหาเรื่องช้างเร่ร่อนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนและครอบครัว ซึ่งสะท้อนถึงความยากจน รัฐจะต้องมีนโยบายในการจัดทำทะเบียนช้าง แยกระหว่างช้างที่มีอายุมาก และช้างที่มีอายุน้อย และที่สามารถใช้งานได้ โดยให้สัมพันธ์กับควาญช้าง เช่น รัฐอาจจะต้องเข้ามาดูแลช้างที่มีอายุมาก โดยการจัดสถานที่ให้อยู่ เช่น พื้นที่ป่าเปิด โดยการซื้อช้างมาจากครัวเรือนเจ้าของช้างในราคาที่เหมาะสม ส่วนช้างที่มีอายุน้อยภาครัฐ เอกชน และธุรกิจประกอบการ เข้ามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ ออกมาในรูปแบบของธุรกิจการท่องเที่ยว โดยกระจายไปตามพื้นที่ต่างๆ

2. รัฐจะต้องออกกฎหมายบทลงโทษและควบคุมการค้าช้างอย่างจริงจัง เพื่อป้องกันกลุ่มนายทุน พวกที่มีอิทธิพลในเชิงปฏิบัติการกรุงเทพมหานครจะต้องกำหนดมาตรการมาตรการดูแลช้างที่เข้ามาในเขตกรุงเทพฯ โดยการจัดสถานที่ในการนำช้างมาหารายได้ ให้มีแหล่งน้ำสะอาด และแหล่งอาหารเพียงพอเพื่อนำคนเดินทางไปดูช้างและให้อาหาร เช่น บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา สวนลุมพินี พื้นที่ว่างเขตรังสิต และบางกะปิ เป็นต้น และมีการหมุนเวียนการพักของช้างไปตามที่ต่างๆ ทั้งนี้เพื่อการกระจายรายได้ของควาญช้าง

3. จัดหน่วยงานเคลื่อนที่เร็ว ซึ่งมีความพร้อมทั้งสัตว์แพทย์ อุปกรณ์เครื่องมือและยาอย่างครบครัน เพื่อใช้ในยามฉุกเฉินเมื่อช้างเกิดการเจ็บป่วยหรือตกมัน

A study on the topic of "Suitable measures to prevent wandering elephants in Bangkok" had these objectives which are,

1. To study elephants birthplace and elephants role in Thai society,
2. To study problems and obstacles of implementing measures, and
3. To study ways for determining suitable measures for implementation.

Methodology in this study were documentary and in depth interview, Police Officers, elephant keepers and people.

Findings of the study were that poverty was the main reason to explain why elephant were wandering in Bangkok. Now elephant sources of food and places decreased because businessmen had bought lands for doing businesses. Therefore, ecology was changed. Besides, elephant keepers were poor and had a lot of debts. They lacked income in drought season. For these reason, they brought their elephants to Bangkok, which led to many problems in the society.

Since 1995, Bangkok had used a measure to sentence elephant keepers who brought elephants to wander in the city. However, the measure did not effective because it was not suitable to current situation. Besides, coordination among agencies related to the elephant problems was inadequate because there was no agency that was responsible for elephant's problems. Therefore, the problems were neglected and abandoned by either governmental or private organizations. Inadequate budget for management, corruption and secret influence of businessmen were problems and obstacles for implementing the measures prevent wandering elephants in practice

From the study, the researcher recommended that :-

1. Long term policy making : government should seriously solve the problems because they related to human and family. It also refolded poverty problems. Government should register elephants to antagonize old elephants and young elephants which can work. Government should take care of old elephants which cannot work. They should be provided places to live such as open conservation forests for young elephants government sector and business sector should help in the form of tourism sciences around Thailand.

2. Government must pass a law which seriously sentence and control those who are in elephant trade. This can prevent busiaessmen and influential person from the trade.

3. Bangkok Metropolitan Administration must launch measures to take care of elephant in Bangkok area. There should be a place in which adequate food and fresh water is provided for elephants. People can come to see and feed elephants. Elephants should be rotated to provided places such as Chaopaya river banks, Lumpini Park, Rangsit and Bangkapi. Therefore, elephants keepers will earn more income.

4. Emergency units consisting of vegetarians, equipment and medicine should be established to cure injured elephant immediately.